

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus HUMANIS. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Qvaestio LXXX. De sumptione huius Sacramenti. In Duodecim Articulos
diuisa.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

Qualiter
id fiat.

Vbi nota, Hoc non ita intelligendum, quasi Christi Corpus aliquam qualitatem creatam corporibus nostris imprimat, cuius virtute ipsa rebungunt; sed quod ipsa diuinitas, quæ est virtus operariua illius corporis, moraliter maneat applicata nostris corporibus; ad ea excitanda in vitam immortalem, & gloriosam; idque propter illius viuifici Corporis sumptione: quod perinde est, ac si vis aliqua creata, cuius virtute resurgeremus, nobis imprimeretur. Nam, quod illa vis creata corporibus nostris impressa præstaret, id præstabit multo melius & efficacius ipsa virtus diuina vbi que præfens, & ratione sumptionis Eucharistia

moraliter ad hoc determinata. Vnde secundum æstimationem moralem, non minus Eucharistia præstat ad resurrectionem, quam si qualitate creatam imprimeret. Vnde patet duplici titulo nobis conferendam gloriosam resurrectionem. Primò, Ratione animæ beatæ, quæ tale domicilium postulat. Secundò, Ratione sumptionis Eucharistia per corpus.

Vide lib. 12. de Perfectionibus diuinis c. 15. vbi pulchrè docetur quomodo sumptione Eucharistia efficiamur immortales, & spiritum Christi per quandam quasi vnionis hypostatica extensionem contrahimus, vt hoc modo Deus nos sanctificet, & ad suam unitatem & vitam redigat.

QVÆSTIO LXXX.

De Sumptione huius Sacramenti.

In Duodecim Articulos diuisa.

1
Varii modi
manducan-
di Chri-
stum.

Notandum est circa art. 1. 2. & 3. quinque modis Christum posse manducari. Primò, *Spiritualiter secundum diuinitatem*: quomodo ab Angelis & Beatis manducatur per visionem & beatam fruitionem, sine integumentò. De quo vide Bernar. serm. 33. in Cantica. Secundò, *Spiritualiter secundum naturam assumptam*: quomodo manducatur ab ijs, qui Christo fide & dilectione adherent. De quo videtur loqui Augustinus Tract. 25. in Ioannem; *Vt quid paras dentem, & ventrem? Crede, & manducaſti. Credere enim in eum, hoc est panem viuum manducare.* Tertio, *Spiritualiter vt est sub Sacramento*: quomodo manducant ijs, qui spiritualiter, & desiderio cum sacerdote communicant. Quarto, *Sacramentaliter tantum*: sicut peccatores, qui cum peccati mortiferi conscientia accedunt. Vide D. Aug. Tract. 26. in Ioan. Quintò, *Sacramentaliter & spiritualiter simul*: sicut quando cum fide & deuotione suscipitur Sacramentum.

Reliqua vide apud D. Thomam.

ARTICVLVS IV.

Vtrum Peccator sumens Corpus Christi sacramentaliter, peccet?

2
Hæretici
negant.

Hæretici Calvinistæ & Lutherani docent peccatorè, quò pluribus peccatis est inquinatus, eò aptiorem esse Eucharistia percipiendæ. Ratio illorum est; Quia præcipuus Eucharistia fructus est remissio peccatorum. Quò ergo plura peccata fuerint, eò maior erit fructus.

Sed fide tenendum est; Peccatorem, qui sibi alicuius peccati mortiferi est conscius, si ante poenitentiam, acceperit Eucharistiam, mortiferè peccare. Ita definit Concilium Tridentinum sess. 13. can. 5. & 11. & docet eap. 2. & 7.

3
Catholici
affirmant.

Probatur Primò, Ex Scripturis 1. ad Cor. 11. v. 28. *Probet autè seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat; qui enim manducat & bibit indigne, iudicium sibi manducat & bibit; non dijudicans Corpus Domini.* Respondent hæretici, ibi agi de probatione nostra fidei; & illum sumere indigne, qui sine fide sumit: dignè autem, qui cum fide: cum fide autem sumere eum, qui credit sibi per Christum condonari peccata. Sed Primò, Hæc expositio euerit illorù

4
Prob. Ex
scriptura.

sententiam. Nam si requiritur fides tanquam præparatio necessaria: ergo effectus huius Sacramenti non est remissio peccatorum: nam remissio peccatorum, illorum sententiâ, fit per fidem, quæ iuxta illos sola iustificat, efficiens vt peccata non impitentur; ac proinde soli iustificati dignè accedunt. Deinde, hæc expositio est contra Apostolum. Nam Apostolus ibi non reprehendit Corinthios de incredulitate, sed de prauis moribus; vt patet ex sequentibus verbis. Denique est contra sententiam omnium Patrum, qui hunc locum tractant.

Probatur Secundò, Quia figuræ huius Sacramenti non poterant sumi nisi à legaliter mundis; vt patet de Agno paschali, Num. 9. & 2. Paralipom. 30. vbi præcipitur, vt is, qui non fuerit purificatus suo tempore, differat Phase in proximum mensem. Item patet de carnibus sacrificiorum, Leuit. 22. vbi dicitur, Si quis immundus de illis comederit, *Peribit coram Domino.* Denique patet de Panibus propositionis, 1. Regum 21. de quibus vide Hieronymum in 1. caput ad Titum. Ergo ipsa veritas non potest sumi, nisi à mundis spiritualiter. Ad quod significandù Dominus Ioannis 13. priùs Discipulorum pedes lauit, quàm eis hoc Sacramentum præberet.

Probatur Tertio, Ratione: Qui sumit hoc Sacramentum in peccato mortifero, quantù in ipso est, falsam reddit huius Sacramenti significatione. Nam hoc Sacramentum significat Corpus Christi mysticum Christo capiti per fidem & charitatè vnitum; & eum, qui sumit esse de illo corpore; vt patet ex Apostolo 1. ad Cor. 10. v. 17. *Vnus panis & vnus corpus sumus, qui de vno pane participamus:* quibus verbis insinuat eos, qui hoc Sacramentum sumunt, debere esse membra vnus corporis, & herere cum vno capite, & eodem spiritu viuere; vt ostendit D. Augustinus Tract. 26. in Ioannem. Et Confirmatur, Nam hoc Sacramentum datur tanquam alimentum vitæ spiritualis, Ioannis 6. *Caro mea verè est cibus:* ac proinde significat, eum, qui sumit, debere spiritualiter viuere.

Probatur Quarto, Ab irreuerentia: Quia cum hoc Sacramentum cõtineat realiter ipsum fontem sanctitatis, is qui accipit in peccato, grauem irreuerentiam in ipsum cõmittit; præsertim, cum intra se, suaque viscera ipsum sumat. Secus esset, si

Refellitur
hæreticorù
interpretatio
de proba-
tione re-
quisita ab
Apostolo
1. Cor. 11.

4
2. Prob. à
figuris.

3. Prob.
Ratione.
Peccator
quodam
modo falsi-
ficat signi-
ficationem
huius Sa-
cramenti.

5
4. Probi Ab
irreueren-
tia.

quis simplici & externo contactu hoc Sacramentum, vel etiam Christi Corpus in propria specie contingeret: etsi D. Thomas in resp. ad 1. contrarium insinuare videatur. Hic enim contactus non esset peccatum mortale, etiam si fieret à peccatore; modo fiat cum aliqua reuerentia: Imò, si fiat, vt ab ipso sanctificeris, non est peccatù. Neque ideò veruit Dominus Magdalena tangere, quod esset in peccato mortifero: nam omnino credibile est, fuisse tunc in statu gratia, quamuis fides eius non esset adhuc tam explicita & perfecta. Sumptio enim intra se, multò maiorem vnionem & familiaritatem designat: vnde meritò maiorem dispositionem requirit. Sicut gestatio Christi in vtero, maiorem sanctitatem postulabat, quàm contactus exterior.

DVBIVM I.

Vtrum Peccator, qui sibi conscius est mortalis peccati, debeat illud confiteri ante communionem, praesertim si omnino existimet se contritum?

Respondeo, Panormitanus in Capit. De homine. de Celebratione Missarum, putat talem peccatorem non teneri ad confessionem; sed sufficere contritionem. Idem tenet Caietanus hoc loco, & in Summa verbo Communio. & in Commentario prioris ad Cor. 11. Bartholomæus Fumus verbo Communio. §. vltimo. Idem insinuat Richardus, Paludanus & Adrianus.

Dico Primò, Teneri talem absolutè præmittere confessionem, saltem ex præcepto Concilij Trid.

Dico Secundò, Hanc obligationem nõ esse nouã, sed semper in Ecclesia fuisse. Probatur ex Concil.

Trident. sess. 13. c. 7. *Ecclesiastica consuetudo declarat, eam probationem necessariam esse vt nullus sibi conscius peccati mortiferi, quantumvis sibi contritus videatur, absque præmissa sacramentali confessione accedere debeat; quod à Christianis omnibus, etiam ab ijs Sacerdotibus, quibus ex officio incumbit celebrare, hac sancta Synodus perpetuò seruandum esse decreuit, modo nõ desit illis copia Confessoris.* Idem docent reliqui Doctores. Probatur ex Patribus. Cyprianus epist. 10. quæ est ad Clerum, reprehendit quosdam Sacerdotes, qui admitterebant peccatores ad Eucharistiã, ante confessionem. *Nundum, inquit, penitentia acta, nundum exomologesi facta, nundum manu eis ab Episcopo & Clerico imposta, Eucharistia illis datur, cum scriptum sit, Qui comederit panem, aut biberit calicem Domini indignè, reus erit Corporis & Sanguinis Domini.* Deinde excusat plebeios, quòd ignorantia Scripturarum hoc faciunt; non autem Sacerdotes, qui debent nosse Scripturas. Similia habet epist. 11. & 12. Nã epist. 11. dicit, esse contra Euangelij legem dare Eucharistiã lapsis ante exomologesim: Idem ferè repetit epist. 12. Eusebius lib. 6. historiae c. 17. refert Philippum Imperatorem, cum vellet in vigilijs Pasche cum alijs Christianis cõmunicare, non pridè fuisse admissum à Pontifice, quàm confiteretur peccata sua, & inter penitentes steteret.

Auctor de Ecclesiasticis dogmatibus c. 53. *Quem mortalia crimina post baptismum premunt, horror prius publica penitentia satisfacere; & ita iudicio Sacerdotis reconciliatum communioni sociari: quod, vt declarat esse præceptum, ait, ad iudicium & condemnationem Eucharistiã percipere.*

Dico Tertio, Hæc obligatio, etsi cõsentanea sit legi naturali, supposita institutione huius Sacra-

menti, & Sacramenti penitentia; non tamen est legis naturalis, sed positua diuina.

Quòd sit cõsentanea legi naturali, Probatur: Quia Eucharistia continet id, quod omnium est sanctissimum, scilicet ipsum fontem sanctitatis: ergo cõsentaneum est, vt homo summam curam adhibeat, vt dignè se ad eam comparet; nam summa illa puritas requirit optimam preparationem: ergo non solum contritione, sed etiam confessione sacramentali se disponere debet.

Verum, Etsi hæc ratio probet obligationem esse cõsentaneam iuri naturali; nõ tamen probat eam præcisè ex iure naturali nasci. Nam ius naturale nõ obligat nos ad summam diligentiam, nec ad summam certitudinem bonæ dispositionis; sed solum ne indignè accedamus. Atqui non censetur indignè accedere, qui optimè confidit se esse iustificatum à peccato; vt patet in reliquis Sacramentis viuorum, ad quæ non necesse est, vt homo se disponat per confessionem.

Dices, Ius naturale obligat vt in extrema necessitate, vel periculo mortis, vtaris remedio confessionis, si aliquo modo possis, quamuis putes te omnino contritum: ergo similiter, quando est communicandum.

Respondeo, Est dispar ratio. Nam ibi est periculum amittendæ salutis irreparabiliter, si fortè, opinione circa tuam contritionem decipiaris; hic autem non est vllum tale periculum: nam ratione bonæ existimationis excusaris à peccato indignè communionis, nec vllum damnum incurris.

Adde, Quãuis certus omnino esses remissionis tuorum peccatorum, tamè deberes confiteri ante communionem; vt docent omnes Doctores: quod est euidentis signum, hanc obligationem esse iuris positui, non autem iuris naturalis. Ius enim naturale vtendi aliquo remedio, definit obligare cessante illius remedij necessitate.

Tertia pars, Hanc obligationem esse iuris diuini positui, est multorum Doctorem: Dominici Sotii dist. 12. q. 1. a. 4. Melchioris Cani Relectione 5. de Penitentia, Couarruuiæ in cap. Alma §. 1. n. 7. & aliorum quos citat Couar. Et insinuat Concil. Trid. cum ait, *Ecclesiastica consuetudo declarat, eam probationem esse necessariam &c.* vbi insinuat, nõ esse per Ecclesiã statutum, sed solum eius cõsuetudine declarari. Idem insinuat Cyprianus locis citatis. Probatur, Quia, si solum esset iuris humani, facile potuisset alibi aboleri; sicut alia præcepta Ecclesie. Sed vbique esse obseruandum patet ex Concilio Trident. sess. 13. can. 11. vbi excommunicat eum, qui docet vel defendit, vel asserit pertinaciter, non esse necessarium præmittere confessionem.

Aduerte tamè, non esse improbabile, hoc præceptum esse dumtaxat Apostolicum, sicut præceptum de Eucharistia à ieiunio sumenda: quod tenet Nauarrus de Penitentia dist. 5. in principio, Ioannes Medina Codice de Confessione, & multi alij.

DVBIVM II.

Quando liceat communicare, vel celebrare, absque præuia confessione ei, qui sibi conscius est peccati mortiferi?

Respondeo, Id licere, quando concurrunt hæc duæ conditiones, quas notat Conc. Trident. Si necessitas urgeat: Et desit copia Confessoris.

Ac prior

Contactus exterior Corporis Christi in peccato mortali, potest esse absque peccato.

Existens in mortali debet & semper debuit Eucharistiæ præmittere confessionem. Tridentin.

Cyprian.

Eusebius.

Auctor Ecclesie dogmarum.

An sit iuris naturalis, & quomodo, vt præmittatur confessio Eucharistia.

Obiectio.

Solutio.

Etiam certus de remissione peccati mortalis, debet Eucharistiæ præmittere confessionem.

Est iuris diuini positui, vt præmittatur confessio S. communioni, non Ecclesiastica tantum.

Ac prior conditio, scilicet necessitas celebrandi, vel communicandi, censetur vrgere:

Primò, Si sis in periculo vitæ propriæ.

Secundò, Si proximus sit in periculo vitæ, & vt ei detur viaticum, necesse est te celebrare.

Tertiò, Si ex officio tenearis celebrare, & non possis per alium: vt Parochi diebus Festis & Dominicis, ne populus careat Sacro.

Quartò, Quando non teneris quidē celebrare vel communicare, tamen sine scandalo vel nota infamiae non potes omittere.

Quintò, Si ex præcepto Ecclesiæ tenearis audire Missam, vel cōmunicare, vt impleas præceptum Ecclesiæ potes communicare vel celebrare, etiã si non possis confiteri. Ita Dominicus Soto, in hunc art. 4. dist. 12. q. 1. quæ sententia est probabilis: nã probabile est præceptum de præmittenda confessione esse Ecclesiasticum & Apostolicum. Tamen contrarium est probabilius & verius ex contrario fundamento. Probabilius enim est esse præceptum diuinum, vt confessio præmittatur: ac proinde non videtur debere infringi, vt seruetur præceptum humanum de communione in Paschate, vel Missa audienda die Festo.

Sextò, Si aliter non possit sacrificium perfici: vt si Sacerdos post consecrationem defecerit, & tu solus Sacerdos adesles, debes perficere inchoatum ab altero sacrificium, etiã si non possis præmittere confessionem. Ratio est, Nam perfectio sacrificij est maioris momenti.

Septimò, Si post consecrationem recorderis te esse in peccato mortifero; vel etiã cōmittas peccatum mortiferum, per odium internū in proximum, vel infidelitatem, vel aliter; teneris quidem statim conteri, sed non teneris confiteri ante communionem, etiã si commode posses sine nota Sacerdotem ad altare accersere. Ratio est, Quia non expedit partem illam sacratissimam, & intrinsecã actioni Sacrificij interrompere: nisi fortè putes te non concepturum veram contritionem, sed solum attritionem. Quòd si ante consecrationem recorderis peccati mortiferi, teneris confiteri, si cōmode, & sine nota possis; quidquid dicat Franciscus Victoria q. 79. Quia pars illa Missæ solūm est præparatoria, & extrinsecã actioni sacrificiadi. Quòd si non possis sine nota Sacerdotē accersere, potes progredi concepta contritione, vel etiã desistere, si absit scandalum.

Idem dicendum de eo, qui iam accedit communicaturus, & recordatur peccati mortiferi nunquam confessi: nam si absque nota non potest se subducere, potest communicare sine præuia illius confessione. Quòd si potest se subtrahere commode, tenetur omnino illud peccatum confiteri ante communionem, etiã si paulò antè confessus esset alia cum debita diligentia; vt sentiunt omnes ferè Doctores, etiã ante Concilium Trident. vide Nauarrum cap. 21. n. 49. Et post Concilium res est certa: nam can. 11. sess. 13. sic ait, *Statuit atque declarat ipsa sancta Synodus, illis, quos conscientia peccati mortalis grauat, quantumcumque etiã se contritos existiment, habita copia Confessoris necessario præmittendam esse confessionem sacramentalem.* Et excommunicat eos qui præsumunt contrarium docere & defendere &c. Loquitur autem Concilium de confessione Sacramentali illius peccati mortalis, cuius conscientia quempiam grauat: huius enim confessionem debere præmitti.

Dices, Qui confessus est cum debita præparatione, & oblitus alicuius peccati mortiferi, non grauat amplius conscientia illius peccati, cum ab illo sit absolutus, licet indirectè: ergo non comprehenditur verbis Concilij.

Sed contrà: Si idcirco conscientia peccati mortiferi illum non grauat, nec tenetur confiteri ante communionem, quòd remissum sit illi hoc peccatum: ergo nunquam tenetur illud confiteri; quod sine dubio est falsum, & contra omnes Doctores, & totius Ecclesiæ praxim; vt infra dicemus. Deinde, Per contritionem veram etiã remittitur peccatum, non minus quàm per illam absolutionem indirectam; imò magis directè, & propriè: ergo is, qui concepit contritionem sui peccati, idque probabiliter nouit, non amplius grauat illius conscientia, & sic poterit communicare sine confessione sacramentali, quamuis copiam Confessoris habeat; quod est contra Concilium. Dicendum ergo, illum grauari conscientia peccati mortiferi iuxta Concilium, qui scit se illud commississe, & nondum subiecisse clauibus Ecclesiæ, vt ab illo directè absoluetur. Hæc est mens Concilij, vt etiã colligitur ex cap. 7.

Nunc sequitur altera conditio, quæ est Confessoris inopia. Censetur autè hæc conditio adesse: Primò, Si Confessor linguam tuam ignoret: non enim, vt communices, teneris confiteri per interpretem, quãuis fortè in periculo mortis tenearis. Secundò, Si prudenter metuas tibi infamiam, vel aliud malum à Cōfessore: tunc enim illa peccata, de quibus est timor mali, non teneris confiteri. Si tamè alia habes mortifera, de quibus nihil times, debes ea confiteri ante communionem; vt rectè Nauarrus c. 7. n. 6. citans Maiorem. Quòd si præter illa, de quibus times, non habes nisi venialia, non teneris confiteri: quia venialia non sunt materia necessaria, sed voluntaria.

Tertiò, Si Confessor non possit absoluerè directè, eò quòd habeas casum Superiori referuatū, qui tunc non potest commode adiri. Ita Fumus verbo Communio §. vltimo, citans Archidiaconū & Paludanum. Idem tenet Victoria qu. 79. Quæ sententia non est improbabilis: nam videtur graue onus idem peccatum bis confiteri, vt fit in hoc casu. Tamen verius videtur, si habeat aliqua mortifera, à quibus inferior potest directè absoluerè, quòd ei teneatur confiteri ante communionem, & quidem integrè. Ratio est, Quia hoc onus non est tanti, vt possit excusare ab obseruatione illius præcepti de præmittenda confessione ante communionem; cum præstò sit Confessor habens directam potestatem in aliqua peccata necessariò confitenda. Et Confirmatur; Quia propter hoc onus non excusaretur homo à præcepto confessionis annuæ, quod constat esse merè humanum: ergo multò minus ab hoc præcepto, quod probabile est esse diuinum.

Quòd autem quidam dicunt ceteri deesse copiam Confessoris ad communicandum, si deficit Confessor ordinarius, cui soles deuotius confiteri; verum non est, neque securum. Vide Nauar. cap. 21. num. 49. Soto dist. 12. quæst. 1. art. 4. & Fumus loco citato.

His adde ex Concilio Trident. sess. 13. c. 7. Si necessitate vrgente Sacerdos absque præuia confessione celebrauerit, quàm primum confiteri debere. Circa quod:

M m iij Notandum

Casus quibus sit necessitas cōmunicandi, etiã sine præuia confessione.

An Celebrans qui sub Missa recordatur peccati mortalis, teneatur confiteri ante Communionem.

Item, An laicus, qui sub accessu ad communionem recordatur peccati mortalis.

Obiectio

Solutio.

9

Casus, quibus ecclesiæ non habere copiam Confessoris, & hinc possit communicare sine præuia confessione.

An deesse censetur Confessor, quando ab aliquo peccato non possit directè te absoluerè.

Si deficit Confessor ordinarius.

10

Cur, & quo iure Sacerdos qui ex necessitate celebrat absque prævia confessione, debeat quâ primùm confiteri postea.

Notandum Primò, Quosdam existimare hoc præceptum esse iuris diuini, & oriri ex obligatione illa præmittendi confessionem ante communionem: hanc enim obligationem debere statim post impleri, si ante communionem impleta non fuerit. Sed hæc sententia vera non est. Nam præcepta affirmatiua non obligant nisi certis occasionibus, quæ ubi præterierint, cessat obligatio eorum, siue impleta fuerint, siue non. Exempli gratia, teneris dare clæmofynam in graui vel extrema necessitate proximi, cessante illa necessitate non ampliùs teneris, siue impleueris præceptum, siue non impleueris. Eodem modo teneris confiteri peccatum mortiferum, quando est communicandum vel celebrandum; cum autem illud tempus præterierit, cessat obligatio confitendi; quia tota ratio obligans cessat. Dicendum ergo est, hoc præceptum esse merè humanum introductum à Concilio Tridentino, vt rectè dixit Nauarrus cap. 2. num. 9.

11 Notandum Secundò, Laicos, qui communicant absque confessione, non obligari statim postea confiteri, sed solùm Sacerdotes qui celebrant necessitate urgente: quod est contra Nauarrum loco citato. Ratio est, Quia lex non est extendenda vltra significationem verborum. Adde, Quòd in Sacerdotibus sit peculiaris causa, quæ nõ in Laicis; quia multò crebriùs celebrant, quàm Laici communicent. Neque ratio Nauarrum urget: tum, quia non est certum, quòd Concilium idem statuisset de Laicis, si interrogatum fuisset: tum, quia omnino credibile est Concilio benè in mentem venisse Laicorum, & tamen noluisse idem statuere: tum denique, quia quamuis fortè statuisset, si venisset in mentem; tamen quia reipsâ non statuit, non obligauit Laicos. Bonum tamen est Laicos ad hoc hortari.

Cur Laicos non teneatur, vt Sacerdos, statim post confiteri, si communicauit sine prævia confessione.

ARTICVLVS V.

Vtrum accedere ad hoc Sacramentum cum conscientia peccati mortalis, sit grauißimum omnium peccatorum?

12 Quatuor gradus grauitatis peccatorum.

V Ide D. Thomam. Notandum est, Quatuor esse gradus grauitatis peccatorum. Primus gradus est, Eorù quæ sunt contra diuinitatem; vt odium Dei, infidelitas, desperatio, blasphemia. Secundus est, Eorum quæ sunt contra Christi humanitatem in seipsâ consideratam: vt verbera & conuitia in Christu, præsertim eorum qui ipsum agnoscebant, vel facile poterant agnoscere. Tertius, Eorum quæ sunt contra Sacramenta. Quartus, Eorum quæ sunt contra puras creaturas.

Grauitas peccati contra Eucharistiam.

Notandum Secundò, Peccata quæ sunt contra Eucharistiam, esse maiora in genere suo, quàm quæ contra alia Sacramenta, vel etiam contra alias puras creaturas. Dico, Ex genere suo, quia non omne peccatum contra Eucharistiam, est absolutè grauius quouis peccato contra alia Sacramenta, vel contra proximum. Nam indignè sumere Eucharistiam ex quodam timore, non ex malitia, ne videlicet deprehendatur in suo peccato, tamen cum aliqua reuerentia, non videtur esse mæ

peccatum, quàm homicidium ex odio profectum. Ceteris tamen paribus, peccata contra Eucharistiam sunt maiora: v. g. indignè sumere Eucharistiam, longè maius peccatum est, quàm indignè sumere alia Sacramenta: proijcere in terram Eucharistiam, longè grauius est, quàm homicidium. Vnde illud peccatum indignæ sumptionis, solet Deus initio nascentis Ecclesiæ, etiam corporaliter punire, immittendo morbos, veletiam mortem; vt ait Apostolus 1. Corinth. 11. vers. 30. Ideò inter vos multi infirmi & imbecilles, & dormiunt multi.

ARTICVLVS VI.

Vtrum Sacerdos debeat denegare Eucharistiam peccatori petenti?

R Espondeo & Dico Primò, Peccatori publico publicè petenti, seu offerenti sese, deneganda est Eucharistia, nisi etiam publicè confiteatur de eius poenitentia. Est certa, & communis Doctorum. Vide Chryostomum homil. 83. in Matthæum, & Cyprianum epist. 10. 11. 12. vbi reprehendit quosdam Sacerdotes, quòd lapsos admississent ad Eucharistiam ante publicam poenitentiam. Ratio est; Tum quia Sacerdos ex officio tenetur sancta sanctè tractare; ac proinde, quantum in se est, Non dare sanctum canibus, id est, ijs, quos constat esse immundos, Matthæi 7. v. 6. Tum, quia, ille peccator non habet ius petendi, & potest sine incommodo ei denegari.

13 Peccatori publico publicè neganda est Eucharistia.

Dicitur autem peccator publicus, cuius crimen publicum est. Censetur autem crimen absolute publicum: Vel euentiã facti, quando ita notum est, vt nulla probabilitate possit negari: quale est peccatum publici vsurarij, concubinarij, homicidæ qui in loco publico occidit. Vel euentiã Iuris; scilicet, quando eius confessio in iudicio, vel testium legitima depositione, vel sententiã Iudicis innotuit. Vide Nauarrum cap. 21. num. 55. Hic tamen:

Quis censetur peccator publicus.

Aduerte Primò; Non solùm publico peccatori, sed etiam publicâ infamiã laboranti, seu publicâ & vehementi suspitione criminis, Eucharistia in publico deneganda; ob rationem suprâ dictâ, quia non oportet sanctum dare canibus.

Secundò, Si crimen quidem non sit absolute publicum, sed respectu eorum coram quibus petit, debere omnino negari corâ illis; nisi fortassis alij aliqui adsint, qui illud ignorant.

Quid si crimen non sit absolute publicum.

Tertiò, Si alibi crimen sit publicum euentiã Iuris, vbique Eucharistiam debere negari, quâuis ibi crimen ignoretur. Et ratio est, quia absolute in foro Ecclesiæ amisit ius publicè petendi, ac proinde sine incommodo potest ei negari. Idem videtur dicendum, si euentiã facti crimen sit alibi publicum, & facile eius fama possit huc manare; vt alibi diximus. Contrarium tamen in hoc casu non est improbabile; & tenet Victoria de Eucharistia q. 80.

Quartò, Si peccator publicus occultè egerit poenitentiam, potest ei occultè petenti Eucharistia dari, modò non sit periculum scandali. Ratio est; quia causa denegandi iam cessat, scilicet indignitas ipsius, & scandalum aliorum.

Peccatori publico occultè poenitenti & petenti potest dari Eucharistia.

Dico sit.

14 Peccatori occulto publice danda Eucharistia, non priuatim.

Dico Secundò, Si crimen non est publicum, sed tamen Sacerdoti notum, non potest quidem Eucharistiam ei in publico denegare; priuatim tamen debet, nisi forte hoc crimen ei ex confessione Sacramentali constaret.

Prior pars patet: Quia Sacramenta sunt communia Ecclesiæ bona: atqui bona cõmunia Reipublicæ non sunt per publicum ministrum dispensanda, præsertim in publico, ex priuata scientia, sed ex publica: ergo cum hic publicè probus habeatur, non possunt ei publicè Sacramenta ab Ecclesiæ ministro denegari. Quod confirmatur Primò, Quia ex contrario sequerentur grauiora scandala & perturbaciones in Ecclesiâ; scilicet alienaciones populi à Sacramentis Ecclesiæ, & à Sacerdotibus, & iniustæ multorum infamaciones, & alia huiusmodi. Confirmatur Secundò, A simili, in iudice qui cum sit minister iustitiæ, quæ est bonum commune, non potest ex priuata scientia ius dicere, sed tantum ex publica: ergo &c. Confirmatur Tertio, Exemplo Christi Domini, qui etiam Iudæ, occulto peccatori, vnà cum alijs sedenti, & quasi petenti, suum Corpus dedit.

Altera Pars, scilicet in occulto deneganda: Probatur, quia hic non timentur illa incommoda: quare ius diuinum, videlicet ne *Santum Actur canibus*, vim suam obtinet: hoc enim cauendum, quantum in nobis est. Vnde etiam Pastor tunc debet denegare; quidquid dicat Sotus d. 12. art. 1. q. 6. qui existimat Parochum non posse recusare, cum ex officio teneatur, & alter ius habeat ab eo petendi. Sed decipitur: nam peccator occultus nullum verum ius habet petendi Eucharistiam in illo prauo statu; sicut neque indignè tractandi re sacram: sed solum habet ius putatiuum; ratione cuius non potest publicè repelli. Priuatim tamen repelli debet, vbi illa iuris præsumptio cessat: quod aperte habetur in Concilio Valensi cap. 8. & citatur à Gratiano. 6. q. 2. Canone *Si tantum*.

Cor peccatori occulto occultè neganda sit Eucharistia.

Quid si Sacerdos non sciat crimen, nisi ex confessione.

Tertia Pars Probatur; quia quando crimen constat ex confessione, si ei recuset Eucharistiam, videris tuo modo agendi confessio crimina ei explorare, vel aliquo modo extra confessionem obijcere; quod nullo modo licet, ne confessio odiosa reddatur. Vnde debes ei Eucharistiam, etiam in occulto, porrigere; idque ordinariè in praxi seruandum. Si tamen commodè aliquo honesto prætextu posses dissimulare, quasi oblitus, vel quasi desint hostiæ, vel aliud impedimentum sit, id esset amplectendum. Vide Nauarrum c. 21. num. 55. Siluestrum Eucharistia 3. qu. 5. Paludanum dist. 9. qu. 4. conclusione 3.

ARTICVLVS VII.

Vtrum nocturna pollutio impediat à Communionem?

15 Pollutus ex peccato quando & quantum peccet cõmunicado.

Respondet D. Thomas varijs distinctionibus, quas vide apud ipsum. Notandum, Si quis post pollutionem ex peccato mortifero prouenientem communicet, vel celebret, modò antea de peccato illo sit confessus & contritus, nec vllus ampliùs restet libidinis sensus, vel mentis distractio; seseque ad deuotionem excitet: non peccat, quamuis nulla grauis causa illum ad communi-

candum, vel celebrandum vrgeat; sed sola deuotio, vel honor Dei ad hoc inclinet. Ita Paludanus suprâ dist. 9. & Nauar. cap. 21. num. 51. Ratio est, Quia nihil necessariò impedit cõmunionem præter peccatum mortiferum præsens. Distractio autem & imaginatio, quæ residua esse potest ex libidinis fluxu, solum impedit ex decencia; ita vt sit peccatum veniale cum ea communicare, nisi aliqua grauis causa vrgeat, & tunc homo faciat quod in se est, vt eam depellat. Tunc enim veniale quidem erit. Ipsa autem corporalis pollutio, cum omnino præterierit, & nihil eius extet, nullo modo per se impedire potest: præsertim cum neque ipsa peccati mortiferi macula præterita impediatur. Itaque, si peccatum deletum sit, & omnis distractio inde orta sit depulsa; nihil restat quod communionem impedire queat.

Idem dicendum de pollutione nocturna, quæ sine peccato accidit, si nulla inde mentis ineptitudo restet. Item de actu coniugali, quo quis necessitate reddidit debitum; & etiam quo quis petijt, modò nõ libidine, sed solius prolis amore. Quod si affectu voluptatis, consulendum vt eo die abstineat; quia ordinariè est peccatum veniale, ob distractionem remanentem, & affectum mentis non satis purgatum.

16 Quid de eo, qui sine peccato, vel ex actu coniugali pollutus est.

Curandum autem, vt si quis noctu, etiam sine peccato, talem fluxum sit passus, eo seruentius se excitet ad deuotionem, vt nulla restet in mente distractio aut libidinis sensus; alioquin esset saltem veniale sic communicare: nam quantum in nobis est, etiam omnes distractiones in perceptione huius Sacramenti sunt euitandæ. Vide Nauarrum suprâ.

Quid noctu pollutio agendi, vt sequenti die communitet.

Quæri hæc non incommodè posset, Vtrum qui ex praua consuetudine remanente post penitentiam, se dormiens aut semidormiens turpiter tangendo polluit, teneatur sub peccato mortali querere remedium?

17

Respondeo, Qui ex praua consuetudine post penitentiam remanente se dormiens aut semidormiens turpiter tangendo polluit, teneatur sub peccato mortali querere remedium, & impedire ne id faciat. Teneatur enim in se impedire illud materiale peccatum, quod non naturaliter, sed per prauam phantasiã ipse in se operatur, membris suis voluntarium motu habentibus. Sicut si dormiret cum alio, & in somnis eum foedè vel præposterè contingeret &c. teneretur huic malo remedium adhibere: vel si id ipsi ab alio accideret: alioquin censeretur in illud consentire. Secus est de pollutione naturali quæ absque turpi contactu in somnis accidit. Remedium autem præter cætera, & spiritualia, esse potest, vt manus faciã ex collo demissã colligantur, vt ad illum locum non possint demitti. Itè abstinencia cibi & potus &c.

Nocturna pollutio quando sub mortali cauenda?

ARTICVLVS VIII.

Vtrum cibus vel potus presumptus impediat Communionem?

Respondetur; Corpus Domini à ieiunis sumendum esse; quod est traditio Apostolica; vt docent multi Patres, & inter hos Augustinus epistola 118. c. 6. *Ex hoc placuit Spiritui sancto, vt in honorem tanti Sacramenti in os Christiani prius Dominicum*

18 Corpus Christi non nisi à ieiunis sumendum.

M m m iij mimicum

minicum Corpus intraret, quam reliqui cibi: nam idem per vniuersum orbem mos iste seruatur. Capite tamen 7. ait, quosdam semel in anno ad imitationem Domini post cenam hoc Sacramentum sumere: quam consuetudinē dicit se nec probare, nec improbare. Et Concilium Carthaginense III. cap. 29. Vt, inquit, Sacramenta altaris non nisi à ieiunis hominibus celebrentur, excepto vno die anniuersario, quo caena Domini celebratur. Hæc tamen exceptio nunquam fuit vniuersalis, & iam penitus est abrogata; vt colligitur Cap. Ex parte, de Celebratione Missarum; vbi Innocentius III. statuit, ne Sacerdos, quando secundum sacrum postea facturus est, tunc in priori sumat abluitionem. Et ex Concilio Constantiensi sess. 13. vbi damnatur abusus quorundam, qui post cibum celebrabant.

An in die
Cæne liceat à non
ieiunis
sumi?

19
Infirmi,
vel supplicio
extremo afficiē-
di, etiam
non ieiuni
communica-
te possunt.

Hic tamen duo sunt notanda. Prius est: Infirmis, qui sunt in periculo vitæ, posse dari Eucharistiam post cibum, etiã sæpius in eodem morbo, interpositis septem vel octo diebus, si periculum perseveret. Ita Bartholomæus Fumus verbo *Communio* §. 18. Pari ratione post cibum dari potest extremo supplicio afficiendis, si illud in alterum diem differri nequit: maioris enim momenti est, vt non discedant ex hac vita sine viatico, quam vt non violetur illa constitutio Ecclesiastica de Ieiunio.

An Sacerdos, non
ieiunus
possit celebra-
re, vt
infirmus
non disce-
dat sine
viatico?

Vtrum verò Sacerdos, qui soluit ieiunium, possit celebrare, vt infirmum, alioqui sine viatico discessurum, communionem reficiat, dubium est. Nam Ioannes Maior d. 9. q. 3. existimat posse; addens etiam quædam alia, nempe Sacerdotem tunc debere clanculum, & sine vestibus sola verba consecrationis panis proferre, & non sumere: quæ nullo modo in praxi sunt admittenda; quia contra vniuersalem Ecclesiæ consuetudinem, & contra ius diuinum.

Paludanus d. 8. q. 2. negat: cui assentitur Dominicus Soto d. 12. quaest. 1. art. 8. quæ sententia est tenenda. Ratio est, quia, cum hoc Sacramentum non sit absolutæ necessitas, & ex illa licentia celebrandi possent sequi graues irreuerentiæ, merito potuit Ecclesiæ hoc præcipere & seruare. Aduerte tamen; si alioqui nasceretur scandalum, v. g. desperatio infirmi, perturbatio amicorum, & odium; posse tunc sacerdotem non ieiunium celebrare. Ratio est, quia lex positua cessat in casu scandali: scandalum enim iure naturali vitandum est. Similiter, si alioquin sequeretur notabilis infamia sacerdotis. Rarissimè tamen hi casus incidunt.

Alterum est: Sacerdotem posse hoc Sacramentum sumere ieiunio violato, quinque casibus. Primò, Si loco vini consecrati sumpsit aquam: tunc enim debet consecrare vinum, & sumere, vt Sacramentum sit perfectum.

Secundò, Si celebrans deficiat post consecrationem, & non adsit Sacerdos ieiunus, qui possit perficere: tunc etiam is, qui non est ieiunus, tenetur.

Tertiò, Si sumpta abluitione inueniat aliquas reliquias eiusdem sacrificij, potest illas sumere, quam diu est in altari, etiamsi magna mora intercesserit: vt fit quando datur plebi communio. Ita Victoria, q. 83. Ratio est: quia pertinent ad idem Sacrificium, & censetur adhuc versari in eadem actione, quæ ordinatur ad consumptionem illius Sacrificij. Postquam autem ab altari recessit,

20
Casus, qui-
bus liceat
Sacerdoti
non ieiunus
S. Eucharis-
tiã sumere.

non potest eas sumere: quia ministeriũ suum impleuit: nisi forte esset periculum ne perirent. Reliquiæ autem alterius Sacrificij non debent sumi post abluitionem, nisi ad vitanda maiora incõmoda.

Quartò, Si periculum ingruat, ne ab hæreticis, hoc Sacramentum indignè tractetur.

Quintò, Ad vitandum scandalum.

D V B I V M.

Quenam sumpta aduersus malignam auram: Quæ oris abluio: Quæ ciborum pragustatio impediant Sacra Eucharistiæ summptionem?

R Espondeo, Ea quæ sumuntur aduersus malignam auram: Vel facillè liquefcunt & diffunduntur; vt succus glycyrrhyzæ, & quæ ex saccharo vel melle compolita: Vel non liquefcunt & planè sunt arida; vt radix zedoariæ, caryophyllum, cinnamomum &c.

Quæ prioris generis sunt, non possunt ordinari ore retineri ante communionem: quia est manifestum periculum transmittendi in stomachũ. Si tamen aliquis aliquo casu exigente, tale quid ore teneret, diligenter aduertens ne quid deglutiat, sed continuò expuat, non putarem à communionem arceandum: modò re ipsa non sit sibi conscius quod aliquid demiserit.

Quæ secundi sunt generis, non prohibent Doctores iustã suppetere causã, ore teneri; v. g. ne maligna aura hauriatur; ne fætor anhelitus alios offendat &c. modò detur opera, & ratio aduigilet ne quid traijciatur. Non enim licet talia sumere eo animo, vt saliuã imbuta virtute illorum, glutiat, ad stomachum vel cor corroborandum. Hoc enim est de industria aliquid externi intrò assumere: quia succus aliquis, non sola qualitas, ex illis elicitur, qui mixtus saliuã in stomachum transit. Itaque non licet ea sumere vt saliuã demittatur. Si tamen præter intentionem contingat saliuã imbutam transmitti, non impedit communionem.

Idem dicendum de aqua qua os abluatur: Nõ enim licet os & fauces colluere vt aliquid demittatur in stomachum: si tamen præter intentionem contingat traijci humorem, quo linguæ & faucium spongiosa caro per collutionem oris imbuta est, id communionem non impedit, vt Doctores tradunt: quia traijciatur in modum saliuæ. Idem dicendum dum homo os colluens interceptus tussi, vel simili incommodo aliquid aquæ transmittit: quia planè præter intentionem accidit, idque in officio necessario.

Matres & Nutrices quæ proli cibum præmandunt, si diligenter cauent, vt debent, quando volunt communicare, ne quid transmittant, non sunt prohibendæ à communionem, etiamsi saliuã sapore ciborum imbuatur. Quòd si præter intentionem contingat aliquid modicum transmitti, non videtur obesse, sicut de aqua dictum est: quia est officium necessarium, & modicum pro nihilo reputatur. Neque videtur esse mens Ecclesiæ, vt ob talem causam prorsus inculpatam à communionem arceantur. Est enim hoc præceptum, non diuini, sed Ecclesiastici iuris. Nimis durè præceptum Ecclesiasticum sic interpretaremur. Secus tamen, si multum transmitteret; v. g. bolum solidum,

21
Aduersus
malignam
auram.

Liquida.

Solida.

22
Oris ablu-
tio.

23
Ciborum
pragustatio.

lidum, vt interdum fit per obliuionē. Tunc enim communio in aliud tempus esset differenda: nisi grauis aliqua causa prohibeat.

ARTICVLVS IX.

Vtrum non-habentibus vsum rationis, sit dandum hoc Sacramentum?

Respondetur Primò, Ijs, qui nunquam habuerunt vsum rationis, non esse dandum Eucharistiam: vt infantibus, & amentibus à natiuitate. Ratio est; quia ad huius Sacramenti susceptionem requiritur deuotio & reuerentia; & vt accipiatur tanquam cibus spiritalis.

Respondetur Secundò, Ijs verò, qui aliquando vsum rationis habuerunt, & hoc Sacramentum desiderauerunt, dandum est saltem in periculo mortis, tanquam viaticum, etiamsi multos annos in amentia fuerint. Ratio est; quia illi habuerunt deuotionem actu ad hoc Sacramentum, quæ adhuc censetur virtute perseverare aliquo modo.

Notandum est Primò, In quibusdam Ecclesijs olim fuisse consuetudinem, vt etiam infantibus post Baptismum, & Confirmationem, daretur Eucharistia: vt patet ex Dionysio lib. de Ecclesiastica Hierarchia cap. 7. parte 3. sub finem: *Illud verò (inquit) quod pueri quoque, qui necdum possunt intelligere, diuini Sacramenti Baptismatis, & altissimorum Communione sacrosanctæ signorum fiant participes, videtur profanus ridiculum: &c.* Idem colligitur ex Cypriano sermone de Baptizatis; vbi inter alia refert de quadam infantula, quæ Eucharistiam euomuit, eò quod panem tinctum idolis immolatum gustasset. Et Auctor de Ecclesiasticis dogmatibus c. 52. *Si paruuli sunt (nempe qui ab hæreticis sunt baptizati) vel hebetes, qui doctrinam non capiunt, respondeant pro illis, qui eos offerunt; & sic per manus impositionem christumate communiti, Eucharistia mysterijs admittantur.*

Sed hæc consuetudo ob iustissimas causas iam pridem in Ecclesia est abolita. Primò, Ob maximum periculum irreuerentiæ: fieri enim vix potest, vt infantes Sacramentum vel saluus non eijciant, vel non expuant. Secundò, Quia requiritur reuerentia, & deuotio, & vt accipiatur tanquam cibus spiritalis; quod infantes non possunt. Quare eum sine illo possint saluari, omnino decet vt illis non detur. Denique fundamentum illorum, qui communionem censebant infantibus esse dandam, sunt verba illa Domini Ioannis 6. *Nisi manducaueritis:* quæ constat non pertinere ad infantes, sed ad solos adultos.

Notandum Secundò, Non solum ijs dandum hoc Sacramentum, qui aliquando explicitè hoc desiderarunt, sed etiam ijs, qui implicitè: quales sunt omnes qui Christianè vixerunt, & modò rationis vsum sunt destituti, vt explicitè petere nequeant: quiuis enim Christianus, dum ratione utitur, censetur implicitè velle suscipere omnia salutis suæ remedia Christianæ plebi communia. Requiritur tamen Primò, Vt præsumatur esse in bono statu; quod semper præsumi debet, quamdiu non constat de contrario. Vnde etsi malè vixit, si tamen postea signa contritionis dedit, non

est præsumendum hoc remedio: vt colligitur ex decreto Concilij Carthaginensis citato hic à D. Thoma in Corpore. Secundò, Vt absit periculum eiectionis, vel alterius irreuerentiæ notabilis. Vide Siluestrum, Euchar. 3. q. 5. §. octauo.

ARTICVLVS X.

Vtrum liceat quotidie hoc Sacramentum suscipere?

Respondetur licere, quotidie sumere, modò quotidie sis paratus vt dignè id præstes. Vide D. Thomam, qui id optimè explicat. Idem habet Concilium Tridentinum sessione 22. cap. 6. *Operaret quidem S. Synodus, vt in singulis Missis fideles adstantes non solum spiritali affectu, sed sacramentali etiam Eucharistia perceptione communicarentur, quo ad eos sanctissimi huius sacrificij fructus vberior perueniret. Nec tamen, si id non semper fiat, idcirco Missas illas, vt priuatas, & illicitas damnat, &c.*

Aduerte tamen, Quia varia sunt hominum negotia, & animarum occupationes, satis esse, vt seculares octauo quoque die accedant: id enim sufficit ad fructum animorum, & habetur ratio reuerentiæ huius Sacramenti: difficile enim est secularibus crebrius conueniens tempus huic sacratissima actioni impendere, & sese debite præparare. Qui autem planè à mundo sunt segregati, & toti rebus spiritalibus dediti, (quales debent esse religiosi, & hisce similes) ij sapius possunt communicare, habita tamen ratione edificationis proximorum, & consuetudinis locorum.

Petes, An sapius in die liceat communicare? Respondeo; non licere, nisi fortassis in euentu: vt v. g. ad impediendam iniuriam huius Sacramenti ab incendio, ab hæreticis &c. Id tamen non est iure diuino prohibitum, sed Ecclesiastico: quod colligitur ex Cap. *Consulisti*, de Celebratione missarum; & Cap. *Sufficit*, de Consecratione dist. 1. quibus locis Sacerdoti non permittitur secundò celebrare, nisi ob necessitatē. Vnde colligunt Doctores laico nõ licere secundò communicare; quod etiam Ecclesiæ consuetudo confirmat. Quauis tamen hora diei potest quis communicare, modò sit ieiunus, & absit scandalum; vt docet Angelus, Eucharistia 3. num. 36. & Siluester Eucharistia 3. q. 15. nulla enim lex obstat, aut consuetudo habens vim præcepti. Secus de celebratione.

ARTICVLVS XI.

Vtrum omnino liceat à Communionem abstinere?

Notandum est, quosdam Doctores sentire communionem laicam non esse iure diuino præceptam, sed solum consultam; iure tamen Ecclesiastico esse præceptam. Ita D. Thomas in 4. d. 9. vt testatur Caietanus hic, qui in eam propendet, & Alexand. Halens. 4. p. q. 51. Bonauentura d. 12. art. 4. q. 1. Gabriel in Canonem lectione 87. Ferrariensis 4. contra gentes cap. 61. Siluest. Eucharistia. 3. §. 1.

Sed contrariū est longè probabilius & verius; nempe

24 Infanti- bus ne detur Eucharistia.

Nec amentibus, nisi aliquando ratiōne.

Olim infanti- bus danti solita.

Cur iam infanti- bus dari non debeat.

25 Detur omnibus qui implicitè eam desiderant.

Quotidie communi- cantes op- rat Triden- tinum.

Seculares octauo die communi- cent.

Crebrius Religiosi & Deuoti.

27 Semel duntaxat in die extra necessitatem.

Quauis hora.

Diuino præcepto obligantur ad quantum que commu- nicandus.

nempe hominem teneri aliquando sumere hoc Sacramentum, non solum Ecclesie præcepto, sed etiam diuino mandato. Ita ferè alij Doctores.

Probatur Primò, Ioannis 6. v. 53. *Nisi manducaueritis Carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis*: quæ verba intelligenda sunt de Eucharistiæ sacramentali sumptione; vt supra dictum est; & apertè insinuant huius sumptionis necessitatem ad vitam spiritalem: atqui hæc necessitas, non est necessitas medij: ergo est necessitas præcepti. Dices; ibi solum significari magnam vtilitatem, quæ sapè meretur nomen necessitatis. Sed contra: Quia id est contra proprietatem verborum, à qua sine magna ratione non licet recedere. Quomodo enim apertè potuisset significare præceptum, seu necessitatem prouenientem ex præcepto, quàm tali modo loquendi? Sic enim alibi necessitatem significat; *Nisi penitentiam egeritis*. Deinde, Cur Dominus toties hoc inculcat, si solum proponit rem consilij, & liberam?

Probatur Secundò, Ex eo Luca 22. *Hoc facite in meam commemorationem*, quibus verbis Dominus totam hanc actionem scilicet consecrationem, oblationem, dispensationem & sumptionem præcepit fieri in sua Ecclesia.

Dices Dominus non præcepit hinc ipsam substantiam sumptionis, sed modum; nempe, vt quando volumus sumere, id faciamus in ipsius memoriam: sic enim Apostolus videtur interpretari 1. ad Corinth. 11. v. 26. *Quotiescunque*, inquit, *manducabitis panem hunc, & calicem bibeitis, mortem Domini annuntiabitis, donec veniat: & noster Canon, Hæc quotiescunque feceritis, in mei memoriam facietis.*

Sed contra: Primò, Quia hinc sequeretur non præcipi etiam ipsam consecrationem, & oblationem; sed solum modum, necessariò seruandum, quando volumus consecrare vel offerre: quod falsum est. Secundò, Quia istis verbis non præcipitur aliquis modus extrinsecus, cum quo hoc Sacramentum debet consecrari, & sumi; sed intrinsecus, & substantialis: nam ipsa consecratio, oblatio, & sumptio est quædam commemoratio mortis Dominicæ: extrinseca autem memoria mortis Dominicæ non est absolutè necessaria aut præcepta: ergo istis verbis præcipitur ipsa consecratio, oblatio, & sumptio. Tertiò, Quia Concilium Trident. sess. 13. cap. 2. ait, *Dominum præcepisse nos colere sui memoriam in huius Sacramenti sumptione*, insinuans in ipsa sumptione consistere hanc memoriam, & per ipsam coli memoriam mortis eius. Et Confirmatur ex eo, quod subiungitur; *Sumi autem voluit hoc Sacramentum, tanquam cibum spiritalem, & tanquam antidotum &c.* apertè indicans ipsam sumptionem esse præceptam.

D V B I V M I.

Quinam obligentur hoc præcepto?

30
Præcepto
Communionis non
tenentur
infantes.

R Espondeo, & Dico Primò, Non obligari infantes. Probat, non enim per se obligantur; Quia per se non possunt vllò modo obligationi satisfacere, cum careant vsu rationis. Neque etiam per parentes (sicut ad Baptismum) vt patet ex vsu Ecclesie, quæ non dat infantibus Eucharistiã, Deinde, quia Dominus solis adultis loquitur Ioannis 6. cum ait, *Nisi manducaueritis &c.* Vnde illa verba ad infantes nihil pertinent.

Dico Secundò, Obligantur omnes adulti ratione vtentes, etiam non baptizati; quamuis huic obligationi non possint satisfacere, nisi post baptismum. Probat; quia Dominus Ioannis 6. omnibus adultis, etiam non baptizatis, dicebat; *Nisi manducaueritis &c.*

31
Tenentur
omnes
adulti.

Hinc sequitur Primò, Catechumenum, qui in periculo mortis per negligentiam omittit baptismum, duplex peccatum committere: alterum contra præceptum baptismi, alterum contra præceptum sumptionis Eucharistiæ: tenebatur enim tunc vtrumque implere, etsi ordine quodam.

Catechu-
meni.

Sequitur Secundò, Etiam obligari eos, qui aliquando vsu rationis habuerunt. Quare si incendant in amentiam, & non consistat eos esse in malo statu, necessariò debet illis porrigi à Parochis; nisi fortè aliqua notabilis irreuerentia timeretur.

Amentes.

Sequitur Tertiò, Obligari etiam eos, qui morte plectendi sunt: nam ad eos etiam sententia Domini pertinet. Et quamuis Ecclesia ob grauissimam culpam possit eos communionem priuare, etiam in extremis; vt patet ex multis canonibus Concilij Elibertini, & ex Concilio Sardicensi can. 2. & Innocentio I. epist. 3: tamen non expedit ob ingens periculum salutis; vnde etiam illi canones sunt reuocati; vt docet Innocentius epistola citata; & Can. *Quæstrum*. 13. q. 2. Concilium Moguntinum dicit ex præcepto canonum sacrorum talibus dandam esse communionem, si peniteant & confiteantur. Et Capitulo, quod incipit *Super eo*, de hæreticis in 6. præcipitur dari viaticum ante supplicium, etiam hæreticis relapsis, si sufficientia signa dederint penitentis, & fidei. Idem præcepit Pius V. motu proprio anno 1569. qui receptus est in Hispania (vbi antè erat contraria consuetudo) & lege regia confirmatus. Quare monendi sunt Magistratus, ne id impediant; nam possent esse causa damnationis.

Morte
plectendi.

Sequitur Quartò, Obligari etiam pueros in articulo mortis, etiam si nondum decem annos habeant; modò eo sint iudicio, vt possint peccare mortiferè, & confiteri. Et ratio est, quia tunc sunt capaces necessariae reuerentis & deuotionis; & non expectatur commodius tempus, quo melius sint dispositi: ergo tunc tenentur accipere. Confirmatur; quia cum sint capaces obligationis, censentur ratione articuli mortis iure diuino obligari. Ita Suarez, & multi recentiores. Extra mortis periculum tamen non obligantur: quia expectatur commodius tempus, quo magis instruantur, vt deuotiùs percipiant.

Pueri nec-
dum decem
annos in mor-
tis articulo.

D V B I V M I I.

Quando obliget hoc præceptum
Communionis?

R Espondeo & Dico Primò, Obligare hoc præceptum in periculo mortis. Ita Durandus d. 9. q. 2. Item Gabriel, Richardus, Dominicus Soto, Petrus Soto, & multi recentiores. Probat, Quia si homo vnquam in vita obligatur, certè tunc maximè, quando potissimum se debet ad vnionem cum Christo disponere, & præsidij huius Sacramenti contra impugnationes demonis munire.

32
Præceptum
Communionis ob-
ligat in
articulo
mortis.

Aduerte tamen, quosdam Doctores existimare, eum, qui in Paschate communicauit, non teneri in

Quid si ante in Paschate communicauerit.

neri in mortis articulo, etiam si ille post multos menses inciderit. Ita Caietanus in Summa, V. Communio. Paludanus d. 9. q. 1. Siluester V. Eucharistia 3. §. 1. Victoria q. 86. Denique Fumus V. Communio. num. 4. Verum, Contrarium est multò probabilius & omnino seruandum in praxi: tum ob rationem allatam, tum quia saltem iure Ecclesiastico tenetur. Nam Canones passim præcipiunt dari hoc Sacramentum infirmis moribundis vt viaticum: vt patet ex paulò antè dictis, & ex Concilio Nicæno, c. 12. vbi excommunicatis è corpore discessuris iubet dari Eucharistiam, vt necessario vitæ suæ viatico non fraudentur: additque hanc esse antiquam legis regulam; insinuans esse traditionem Apostolicam: nusquam enim inuenitur hoc institutum, semper tamen in Ecclesia diligentissimè obseruatum, sic vt sine graui fidelium offensione non possit prætermitteri: quod est signum stricte obligationis.

Quid si ante paucas hebdomades.

Aduerte tamen, Si quis ante sex vel octo dies, vel fortè etiam ante quadiagesimam, communicasset, nihil cogitans de morte propinqua, & incidat tunc in mortis periculum, non teneri rursus communicare; vt docet Sotus dist. 12. q. 1. art. 11. Ratio est; quia re ipsa communicauit instante mortis periculo, ac proinde huic obligationi quodammodò satisfecit, etsi ignorans. Sic qui die festo audiuit sacrum, ignorans esse festum, satisfacit præcepto sic vt non teneatur secundò audire: præsertim cum quisque censetur habere implicitam intentionem per suos actus satisfaciendi obligationi, si qua subsit; nisi contrarium explicet. Valdè tamen consulendum, vt rursus cõmunicet, etiam si pridie ignarus vicinitatis mortis communicasset: nam formaliter non accipit Eucharistiam, vt viaticum, cum nihil de periculo cogitauerit.

33. Iure diuino aliquoties in vita renemur cõmunicare.

Dico Secundò, Tenetur præterea homo iure diuino aliquoties in vita Eucharistiam percipere. Ita auctores citati. Ratio est, quia præcipitur à Domino per modum alimenti spiritualis: sed alimentum non solum in morte sumi debet, quin potius conditio eius postulat, vt in vita sumatur. Confirmatur, quia sicut alimentum corporale sepiùs sumi debet in vita, ad insaurandas vires corporis, quæ caloris actione debilitantur; ita alimentum spirituale sepiùs sumi debet ad vires animæ reficiendas, quæ calore concupiscentiæ & fomitis assiduè debilitantur. Non est tamen contra ius diuinum differre per annum: nam Ecclesia id permittit. Fortalsè tamen ad tres, vel quatuor annos extrahere, contra ius diuinum fuerit. Nam modus loquendi ipsius Christi insinuat sepiùs esse fumendum. Nullum tamen tempus præcisè ab homine determinari potest: nam Christus id non explicuit, sed Ecclesiæ ordinationi permisit.

34. Communio Paschalis, est iuris Ecclesiastici.

Dico Tertio, Iure Ecclesiastico tenentur omnes adulti vsum rationis sufficientem habentes, communicare quotannis; idque in Paschate. Patet hoc ex Cap. Omnes vtriusque sexus, de Pœnitentibus. Vbi

Aduerte Primò, Tempus Paschatis complecti quindecim dies, qui sunt à Dominica Palmarum inclusiuè, vsq; ad Dominicam in Albis inclusiuè; vt declarauit Eugenius IV. teste Nauarro cap. 21. nu. 45. V. Eucharistia. Vnde sufficit, vt quis aliquo ex his diebus communicet in sua parocchia. Ante autem, vel post communicare non sufficit, nisi alicubi ex consuetudine hoc tempus sit magis

extenium: sicut Conimbricæ, & Mediolani complectitur totam quadragesimam.

Aduerte Secundò, Satisfieri huic præcepto etiam per communionem sacrilegam in peccato mortifero, sic vt secundò non tenearis illo anno communicare; vt docet Couarruias in Caput Alma 1. p. §. 5. n. 1. & Sotus lib. 2. de Iustitia q. 3. art. 10. Ratio est: Quia implet substantiam operis, quam lex præcipit. Nec refert quòd debito modo id non faciat: quia modus ille non præcipitur illa lege, sed lege diuina.

Ei satis fit sacrilegà cõmuniõne.

Aduerte Tertio, Cõmuniter Doctores docere, Eum, qui præuidet se habiturum impedimentum, non teneri anteuertere tempus Paschale. Ratio est; quia nemo tenetur anticipare tempus, cui ipsi opus necessario connexum est, vt patet de festis, & ieiunijs. Nam sic non impletur præceptum: cuius signum est, quia si cessaret impedimentum, teneretur nihilominus tempore statuto communicare, quamuis anteuerti sset illud tempus. Secus est in præcepto confessionis, quia non est connexum certo tempori, sed sufficit vt fiat intra annum. Vnde si videt fore impedimentum sub finem anni, & illo anno non est confessus sua peccata mortifera, tenetur anteuertere tempus Paschale sua confessione.

An tempus Paschale præuertendum.

Aduerte Quarto, Eum, qui tempore Paschali non communicauit, teneri postea prima opportunitate. Probat hoc optimè Nauarrus loco citato cap. 21. num. 45. & colligitur ex Capitulo Omnes vtriusque sexus, vbi sicut præcipitur vt quiuis confiteatur, saltem semel in anno; ita etiam præcipitur vt quiuis saltem semel in anno communi- cet, idque ad minus in Paschate; quod etiam definitur in Concilio Trident. sess. 13. c. 9. ergo sicut confessio, etsi differatur vltra annum, nihilominus obligat prima opportunitate; sic & communio. Et ratio est; quia lex non concedit terminum anni, vt tunc obligatio extinguatur; sed vt solutio obligationis non possit vterius differri. Sicut in contractibus statuitur terminus solutionis, vltra quem non potest differri sine peccato; vnde si tunc non satis fiat obligationi, non extinguitur, sed assiduè vrget, donec ei satisfiat. Determinatur autem tempus Paschale, tum vt hac ratione communio non differatur vltra annum; sicut sæpè in contractibus determinatur dies, ne vterius differatur: tum quia hoc tempus ob mysterium institutionis huius Sacramenti, & Dominicæ passionis, est conuenientissimum. Non tamen ita alligatur communio tempori Paschali, sicut ieiunium vigiliæ, & Missa dici festo, quorum obligatio perit cum tempore.

Qui in Paschate omisit, tenetur statim post communicare.

Aduerte tamen contrarium non esse improbabile, scilicet quod obligatio extinguatur, si in Paschate non satisfeceris. Ita Antoninus, Siluester, Tabiena, Ioannès Medina, Dominicus Soto, & Franciscus Victoria.

Contrariū est probabile.

ARTICVLVS XII.

Vtrum liceat Corpus Christi sumere sine Sanguine?

Respondetur Affirmatiuè. Vide D. Thomam.

DVB-

DVBIVM I.

Virum Communio sub utraque specie iure diuino sit laicis præcepta?

35 Error historicorum.

Notandum, Hanc controuersiam ortam in Bohemia ab hinc annos circiter 184, auctore quodam Petro Dresdensi, & quodam Iacobello Vrfinensi, vt refert Aeneas Siluius historia Bohemica cap. 35. Nam cum Petrus ille incidisset in locum hunc Ioannis 6. Nisi manducaueritis &c. monuit Iacobellum, qui Pragæ concionabatur, vt populum instrueret, non posse eos sine vsu calicis saluari. Hos secuti sunt Lutherani, Calvinistæ, & alij huius temporis hæretici; quamuis Lutherus sæpè dicat vsu calicis non esse necessarium: quin imò in libello qui inscribitur Formula Misæ, ait, Si aliquod Concilium statueret, aut permitteret vtramque speciem, non idcirco debere nos vtrâque vti; sed in despectum Concilij, aut vnâ tantum, aut neutrà.

36 Assertio negans est de fide.

Respondeo, & Dico; Fide tenendum est Communionem sub vtrâque specie laicis, & ijs qui nõ consecrant, non esse iure diuino præceptam. Patet hoc ex Concilio Constantiensi sess. 13. vbi definitur, & simul sub pœna excommunicationis præcipitur, vt nullus Sacerdos communicet populum sub vtrâque specie. Et ex Concilio Tridentino sess. 21. cap. 1. & canone 1. Si quis dixerit ex Dei præcepto, vel necessitate salutis, omnes & singulos Christi fideles vtramque speciem sanctissimi Eucharistia Sacramenti sumere debere, anathema sit.

2. Probatur ex Script.

Ioan. 6.

Probatur Primò, Ex Scripturis: Ioannis 6. Dominus apertè indicat, teste Concilio Tridentino sess. 21. c. 1. vnâ speciem sufficere: Si quis, inquit, manducauerit ex hoc pane, viuet in æternum. Itè, Hic est panis de celo descendens, vt si quis ex ipso manducet, non moriatur: quod etiam insinuauit ibidem, quando fecit miraculum in panibus, eos multiplicando, non tamen in potu. Luca 24. v. 35. agnitus est Dominus à discipulis in Emmaus in fractione panis, id est, ex pane què dedit illis: quo loco vel dedit eis Corpus suum sub vna specie panis (vt multi putant:) vel (vt probabilius censemus cum Iansenio & alijs dedit eis panem benedictum, qui erat figura Eucharistia; vt demonstraret fructum Eucharistia in vna specie: statim enim percepto illo pane aperti sunt oculi eorum. Actorum 2. v. 42. Erant, inquit, perseverantes in Doctrina Apostolorum, & communicatione fractionis panis, & orationibus: quo loco etiam hæretici fatentur agi de Eucharistia: nam fractio panis iungitur cum doctrina & orationibus. Neque per fractionem panis debet intelligi calix, per Synecdochon; quia multi ex Christianis erant tunc Nazaræi, qui non poterant vsque ad terminum voti sui bibere vinum: seruabant enim omnes tunc adhuc legalia: quos dubium nõ est communicasse sub specie panis.

Lucæ 24.

Act. 2.

37 2. Probatur ex consuetudine Ecclesie.

Domini Eucharistia asseruata sub vna specie.

Probatur Secundò, Ex consuetudine Ecclesie. Primò, Quia olim solet Eucharistia domum à fidelibus deferri, vt tempore opportuno sumeretur; dabatur autem illis sub specie tantum panis in manibus: Sanguis autem solum porrigebatur ex calice, idque à Diacono; vt docet Cyrillus Cateches. 5. mystagoga; neque laici poterant illum domum ferre: ergo communicabant domi sub vna specie fideles. Antecedens patet ex Ter-

tulliano lib. 2. ad Vxorem: Non sciet maritus, quid secreto ante omnem cibum gustet? & si scierit, panem, non illum crederet esse, qui dicitur. Cyprianus ferm. de lapsis, refert exemplum de femina, quæ Eucharistiam in arca inclusam referuabat sub specie panis. Hieronymus Apologia pto. libris contra Iouinianum, dicit quosdam domi sumere Corpus Christi illis diebus, quibus ob actum coniugalem, non audebant ingredi Ecclesiam.

Secundò, Quia solet deferri ad ægrotos, idque vt plurimum sub sola specie panis: vt patet ex Eusebio lib. 6. historia cap. 36. vbi refert ex epistola Dionysij Alexandrini presbyteri dedisse puero ad se misso particulam Eucharistia deferendam Serapioni cuidam ad mortem ægrotanti, & iussisse vt prius eam madefaceret, quàm feni daret, eò quòd asseruatione species panis esset indurata. Amphiloehus in vita beati Basilij dicit eum in extremis accepisse Eucharistiam sub specie panis, quàm diu asseruauerat.

Tertiò, In pœnam aliquorum criminum solet Clericis aliquando auferri Communio Clericalis, & constitui Communio Laica, quæ etiam vocabatur Peregrina. Sic Siricius Papa epist. 1. c. 11. laicam communionem statuit Clerico ducenti viduam, Et Felix III. centum annis posterior epist. 1. cap. 2. Episcopis, Presbyteris, & Diaconis, qui permittunt se rebaptizari, tantummodò in morte concedit communionem, & quidem laicam. Concilium Agathense, can. 2. statuit Clericis contumacibus peregrinam communionem dandam: & can. 5. Si quis Clericus furtum Ecclesie fecerit, peregrina ei Communio detur. Erat autem Communio Laica iuxta probabiliorem sententiam, quæ sub sola specie panis dabatur: sic dicta, quòd Laici possent hanc speciem domum deferre, & seipsos communicare. Quæ etiam dicebatur Peregrina, eo quòd peregrini in signum pacis mitteretur.

Quartò, Apud Græcos tota quadragesima, excepto Sabbato & Dominico, iam olim à mille ducentis annis, fuit vsus communicandi ex præsanctificatis: nam illis diebus non fiebat consecratio: sed tantum sub vna specie, quæ asseruabatur à die Dominico vsque ad diem Sabbati sequentem, communicabatur etiã ipse Sacerdos in publica Liturgia, sicut apud Latinos feriã sextã hebdomadæ sanctæ. Vide Concilium Laodicenum can. 49. Non oportet, inquit, in quadragesima panem offerre, nisi Sabbato & Dominico. Concilium Trullanum can. 52. In omnibus sacro sancta quadragesima ieiunij diebus, præterquam Sabbato & Dominica, & Annuntiationis die, fiat sacrum præsanctificationum sacrificiũ.

Quintò, Manichæi non solent vnquam communicare sub specie vini, vt testatur D. Leo ferm. 4. de Quadragesima, eò quòd existimarent vinum esse fel draconum; sed tantum sub specie panis: nemo tamen vnquam notauit hunc illorum error, quasi contra mandatum Dei sub vna specie communicarent. Imò si tunc non fuisset libera Communio sub vna specie, non potuissent Manichæi se occultare; sed hæresim suam per communionem mox prodidissent; quod tamen falsum est. Nam signum Manichæismi erat, non semel aut bis abstinere à calice, sed semper, vt insinuat Diuus Leo supra.

Tertiò: (Omissis Doctoribus Scholasticis, qui omnes hoc censent.) Probatur Ratione: Prima est, Quia totus Christus est sub vna specie; vt supra q. 76. ostendit.

Delata ad Infimos.

Sub vna specie in pœnam clericis datur.

Quæ Communio Laica vel Peregrina.

Communio Græcorum per Quadragesimam ex præsanctificatis sub vna specie.

Manichæi seruo à calice abstinerunt.

38 Prob. Ratione.

quæst. 76. ostensum est, & ratio manifestè conuincit: quid ergo opus est vtraque specie? Si enim totum possum accipere sub vna, non sunt necessariae duæ. Confirmatur; Quia tota vis huius Sacramenti pendet ex ipso Christo, qui latet sub speciebus: atqui hic æquè perfectus est sub vna, atque sub duabus: ergo tantum accipio per vnam, quantum per duas. Dices, Cur ergo Christus instituit hoc Sacramentum sub duplici specie? Respondet; Quia hoc Sacramentum non solum est Sacramentum, sed etiam Sacrificium, & quidem representatiuum. Itaque ob rationem representationis, quæ in hoc sacrificio cernitur, id fecit. Nam hoc Sacrificium debet representare effusionem sanguinis, quæ facta est in sacrificio crucis. Vnde Corpus debet seorsum sub specie panis, & Sanguis sub specie vini consecrari, vt sit perfectum sacrificium representatiuum. Vt autem sit perfectum Sacramentum, vna species sufficit: nam vna species continet totum Christum, & confert totum effectum, & significat id ipsum, quod confert. Species enim panis, quatenus conficitur ex aqua & farina, significat populum incorporari Christo per hoc Sacramentum: quatenus autem ex multis granis in vnum coëuntibus conflatur, significat hoc Sacramentum vniõnem membrorum corporis mystici perfici. Pari modo species vini per se sola continet totum Christum, & confert totum effectum, & significat id ipsum, quod confert; nempe vniõnem populi cum Christo, propter aquam admixtam; & vniõnem membrorum inter se, quia ex multis acinis confluit.

Secunda Ratio est: Si communicatio sub vtraque specie esset iure diuino præcepta, sequerentur grauissima incommoda. Primò: Indigna tractatio tanti Sacramenti. Nam sapissimè contingeret Sanguinem Domini effundi; vt in communione rusticorum, senum, debiliũ, ægrotorum, qui non facile possunt se accommodare ad bibendum de manu alterius. Secundò: In plurimis locis rarissima communicatio. Nam cum apud plurimas nationes non reperitur vinum, nisi aliunde importatum, quod est carissimum & rarissimum, vt in Iaponia, vbi vix sacrificantibus sufficiens haberi potest: Vel cum in quibusdam regionibus propter frigus non possit diu conseruari, sed continuo acefcatur, vt in Norwegia: sequeretur hos homines rarissimè posse communicare, vel fortasse nunquam, præsertim quando Ecclesiæ sunt pauperes. Tertio: Multa sunt loca frequentissima populo, in quibus solum vnus est Sacerdos; vbi fieri non poterit, vt omnibus detur communicatio sub vtraque specie: nam tantum vini simul consecrari non potest. Quarto: Multi abhorrent à vino, nec possunt sine nausea gustare; vt abstemij naturâ vel educatione. Vnde tales, vel carent fructu huius Sacramenti, vel cum periculo reiectionis illud acciperent.

Dico Secundò, Ecclesia potuit præcipere communionem sub vna specie, iustaque ad hoc causas habuit. Est fide tenendum, vt supra.

Prior pars probatur; Quia communicatio sub vna, vel duabus speciebus; non est iuris diuini: ergo Ecclesia potest de ea disponere. Antecedens patet ex dictis. Consequentia probatur; Quia vbi à Domino non est præscripta certa regula, Ecclesia potest vitandæ confusionis causâ aliquid certi statuere; quod insinuat Apostolus 1. ad Corinth.

14. cum ait, *Cetera, cum venero, disponam.* Sic Ecclesia ex causâ iussit interdum baptismum conferri trina immersione, interdum vna dumtaxat.

Altera pars probatur Primò, Ex incommodis iam allatis. Deinde, Quia communicatio sub vna specie iam tum ferè per totam Ecclesiam erat recepta: Concilium enim Constantiense, quod primum hæc de re sanxit, videns ab hæreticis hanc consuetudinem oppugnari, tanquam mandato Christi esset repugnans, eam lege stabiluit, noluitque hæreticorum perfidiâ abregari. Tertio, Quia consentaneum est, vt sit conformitas per Ecclesiam in hoc Sacramento sumendo, quæ esse non posset, nisi communicatio sub vtraque specie abregaretur, & præciperetur tantum sub specie panis. Refert tamen Ruardus articulo 15. Paulum III. dispensasse cum Bohemis, si tamen vellent fateri *Calicem non esse ad salutem necessarium.*

Obijciunt hæretici Primò, Dominus expressè præcepit de calice, *Bibite ex eo omnes*, Matth. 26. idque non sine mysterio, cum non præcepit id de pane: nempe quia sciebat fore, qui calicem Laicis essent negaturi.

Respondet, Loquitur Apostolis presentibus, non autem Laicis: vnde Marcus ait, *Et biberunt ex eo omnes.* Quod autem non dixerit de pane, manducate ex hoc omnes, Ratio est; Quia non porrexit vnum panem integrum distribuendum per singulos, sed duodecim partes diuisas; vnde facile aduertebant singulis suam partem sumendam: calicem autem non dedit diuisum, sed vnicum: ne ergo vnus, vel duo totum sumerent, dixit; *Bibite ex eo omnes.* Notandum tamen in Canone nostro, & apud Ambrosium lib. 4. de Sacramento, cap. 5. haberi, Dominum similiter dixisse, *Accipite, manducate ex hoc omnes;* quod est omnino credibile.

Dices Primò, Si solis Apostolis calicem dedit: ergo non licet eum dare Laicis.

Respondet Negando Consequentiam: Non enim vetuit dari; sed generatim iussit dari hoc Sacramentum, siue sub specie panis, siue sub specie vini, quando dixit; *Hoc facite in meam commemorationem:* præcepit enim his verbis etiam dispensationem huius Sacramenti, non tamen definitè per calicem; vt potest colligi ex Luca, qui solum refert hoc præceptum post consecrationem panis: & satis constat ex interpretatione, & vsu Ecclesiæ.

Dices Secundò, Ioannis 6. v. 53. dicit Dominus, *Nisi manducaueritis Carnem Filij hominis, & biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis:* ergo vtraque species est necessaria ad salutem.

Respondet; Græcè est *εἰ μὴ φάγητε*, id est, *si non manducaueritis:* debet autem ea negatio repeti post coniunctionem sequentem more Hebræo, vt sensus sit: *si non manducaueritis Carnem Filij hominis, & non biberitis eius Sanguinem, non habebitis vitam in vobis;* id est, *si neque carnem, neque sanguinem sumpseritis:* negatio enim more Hebræo posita in principio, negat vtramque partem. Sic Psalmo 1. in Hebræo habetur, *Non resurgent impij in iudicio, & peccatores in concilio iustorum.* Ioannis 15. vers. 22. *si non venissem, & locus eius non fuisset, peccatores non haberent;* id est, *& non locus eius fuisset.*

N ad Obijciunt

Eucharistia, vt Sacrificium, requirit vtramque speciem, vt Sacramentum, non nisi vnam.

39 Ab incommodis, Primum.

Secundum.

Tertium.

Quartum.

40 Ecclesia iuste præcipit Communionem sub vna tantum specie.

41 Obiectio 1. Bibite ex eo omnes.

Solutio.

Quomodo Dominus præcepit dari Calicem.

Nisi manducaueritis & biberitis &c. explicatur.

42
2. Obiectio
ex Patrib.
Gelafius.
Cyprian.

Obijciunt Secundò, Ex Patribus: Primò, Ex Gelasio, quod benè soluitur hic à D. Thom. ad 1. Secundò, Ex Cypriano serm. de Cœna Domini: *Lex prohibet esum sanguinis, Euangelium præcipit vt bibatur.*

Respondeo, Cyprianus non facit vim in verbo *bibendi*; sed solum vult dicere, *Sanguinem præcepto Domini esse sumendum*, siue per modum cibi, siue per modum potus: nam cibus, inquit, & potus ad eandem rationem pertinent, scilicet vt corpus nutriatur, viuatur, & conseruetur; non enim modus sumendi, sed res quæ sumitur, conseruat. Simili modo intellige illud D. Augustini q. 57. in Leuiticum, *Ad bibendum sanguinem omnes exhortantur, qui volunt habere vitam.* Nò enim vim facit in verbo *bibendi*, sed in re quæ sumitur; vt patet ex adiunctis. Quòd verò hæretici obijciant aliquot testimonia Patrum, ex quibus probent vtramque speciem in usu fuisse: Respondeo, Nos id minimè negare. Solum enim dicimus, meritò hanc consuetudinem esse abrogatam.

Augustin.

43
Tres Rationes, cur sub duplici specie instituta videatur Eucharistia.

1. Ratio.

Soluitur.

Obijciunt Tertio, Tres Rationes. Prima est: Dominus instituit hoc Sacramentum sub duplici specie: ergo ab omnibus sic debet sumi.

Respondeo, Instituit sub duplici specie, quia illæ duæ species necessariae erant ad perfectam rationem sacrificij representatiui; non autem ad rationem Sacramenti. Nec verò necessarium est, vt quæuis sacrificij pars ab omnibus sumatur; satis est pro omnibus offerri; vt patet ex sacrificijs legis veteris. Dices, Omnes in sumptione huius Sacramenti debent commemorare mortem Domini 1. ad Cor. 11. sed mors Domini nò representatur perfectè, nisi per duas species: ergo duæ debent sumi. Respondeo, Dupliciter commemorari mortem Domini in proposito: Primò, Expressa representatione: quæ commemoratio fit, dum consecratur vtraque species, & ex vi verborum seorsim ponitur Sanguis à Corpore: ad hanc requiritur vtraque species, solique Sacerdotes sic mortem Domini commemorant. Secundò, Per signum qualecunque seu mnemosynon aut memoriale, præsertim in hunc finem relictum. Sicut si amicus moriens relinquat mihi vellem vel annulum, vt in memoriam mortis eius quotannis semel vtatur, dicat hoc vsu mortem eius recolere: & hoc modo omnes, qui sumunt Eucharistiam, commemorant mortem Domini, etiam si sub vna specie sumant.

Laici sub vna specie communiendo commemorant mortem Domini.

44

2. Ratio.

Soluitur.

Secunda Ratio est: Iudæi omnes in deserto nò solum comederunt Manna, sed etiam *liberunt aquam de petra*, teste Apostòlo 1. ad Cor. 10. v. 4. Atqui hæc erant figurae Eucharistia sub vtraque specie sumenda: ergo & nos in deserto huius vitæ vtraque speciem debemus accipere.

Respondeo hoc argumentum à nobis facit; Quia illi non eodè tempore & loco acceperunt *Manna*, & *aquam de petra*; sed aliquot diebus interiectis: Manna enim datum est in deserto Sin, Exodi 16: *aqua verò in Raphidim* Exod. 17. Vnde hæc erant figurae Eucharistia sub vna specie sumenda; sicut & *panes propositionis*, quibus nullus mysticus potus erat adiunctus; & *participatio sacrificiorum*, quorum sola caro manducabatur, sanguis autem omniaque libamina effundebantur Deo, vt patet Exod. 25.

45
3. Ratio.

Tertia Ratio est: Duæ species plus conferunt gratia spiritualis, quam vna sola: ergo non rectè altera Laicis subtrahitur. Antecedens probatur,

Tum quia vtraque seorsim est efficax gratia, & diuersum gratia conferendæ instrumentum: tum quia videntur habere distinctum effectum; alius enim est effectus cibi, alius potus.

Respondeo Primò, Etiam si duæ species plus conferrent gratia, quam vna; non tamen idcirco deberet permitti communio sub vtraque, ob periculum indignæ tractationis, aliaque incommoda supra allata: melius enim est, vt homo aliqua gratia non necessarià careat, quam vt tantum Sacramentum, tantis periculis exponatur: quæ etiam vna est ex causis, cur non detur paruulis. Deinde potest hæc iactura facile compensari frequentatione: qui enim semel communicabat per hebdomadam sub duabus speciebus, communicet bis sub vna.

Soluitur.

Respondeo Secundò, Non plus gratia conferunt duæ species simul sumptæ, quam vna, vt communiter docent Doctores; D. Thomas hic ad 3. & ibidem Caietanus fuse: & idem D. Thomas opus. 58. c. 29. in fine. D. Bonauentura dist. 11. 2. parte distinctionis art. 1. quæst. 2. Richardus eadè dist. art. 4. quæst. 6. Gabriel lect. 84. in Canonem. Roffensis in art. 16. Ruardus art. 15. & alij passim: excepto Alexandro Halensi 4. parte quæst. 53. memb. 1. & Gaspare Casilio lib. 2. de Cœna & Calice Domini cap. 25. quamuis dubitanter. Et ratio est; Quia vna specie tantum continetur, quantum duabus: nam totus Christus continetur in vna: vnde etiam totum suum effectum confert per vnam. Nec refert, quòd bis applicetur manducanti; quia alioqui, qui eodem tempore plures fumeret hostias, plus acciperet gratia, quam qui vnam; & qui calicem acciperet tribus haustibus, plus acciperet gratia, quam qui vno; quod per se satis absurdum est. Dices: Ergo, quando Sacerdos accipit Corpus Domini sub specie panis, recipit totum effectum sacramentalem; neque Sanguis postea sumptus quidquam gratia confert. Respondeo, Sanguis sub specie vini tunc non confert nouam gratiam, sed confert modo quodam eandem, quam contulit vnà cum Corpore latens sub specie panis: eadem enim gratia datur tunc veluti duplici iure, seu titulo: sunt enim veluti duo testamenta, seu instrumenta authentica, quibus plenissimè confertur eadem hereditas.

An plus gratia detur per duas quam per vnam speciem.

An Sanguis sub specie Vini det alium effectum ab eo, quem dedit sub specie Panis latens.

Ad Confirmationem Antecedentis: Respondeo, Alius est effectus cibi, qui solum est cibus; & alius est effectus potus, qui solum est potus. Sed in rebus spiritualibus idem est cibus & potus anima: sic *instituta esuritur & sititur*, & quæque species continet cibum & potum anima. Simile est in rebus corporalibus, quæ simul vim cibi & potus obtinent.

D V B I V M I I.

Vtrum saltem Sacerdotes teneantur iure diuino sub vtraque specie hoc Sacramentum consecrare, & sumere?

Respondeo & Dico Primò, Saltem ex præcepto Ecclesie debere sub vtraque specie consecrari & sumi à Sacerdotibus. Est cõmunis sententia Doctorum. Patet ex Can. *Relatum*, & Can. *Comperimus*, de Consecratione dist. 2. vbi dicitur non sine graui sacrilegio posse hoc mysterium diuidi; scilicet in consecratione, & sumptione.

46
Teneantur ad hoc Sacerdotes iure ecclesiastico.

Dico

Et Diuino. Dico Secundò, Probabilis est iure diuino Sacerdotes teneri sub vtraque specie consecrare, & fumere. Et quidem de *sumptione*, vix potest esse dubium, si consecratio vtriusque speciei est necessaria: nam sumptio ad rationem sacrificij pertinet, vt infra dicemus. Vnde Concilium Tolet. Can. Relatum, ait, *Qualè erit sacrificium, cuius nec ipse sacrificans participes esse dignoscitur?* De Consecratione tenent multi Doctores: Caietanus hoc loco, Hofius in Confessione Polonica c. 40. Palud. dist. 11. q. 1. art. 1. Siluester verbo Eucharist. 1. q. 5. & alij.

Luc. 22. Probatur Primò, Ex illis verbis Domini Lucae 22. v. 43. *Hoc facite in meam commemorationem. Quibus verbis, vt ait Concil. Trid. sess. 22. c. 1. præcepit Dominus Apostolis, & eorum in sacerdotio successoribus, vt offerrent & sumerent Corpus, & Sanguinè suum sub speciebus panis & vini, sub quibus ipse obrulerat.* Vbi Concilium insinuat de vtraque specie extare præceptum diuinum. Nec refert, quòd illa verba, *Hoc facite*, apud Lucam referantur tantum post consecrationem panis, & non post consecrationem vini; quia vel Lucas ea per anticipationem ibi refert, cum post vtriusque speciei consecrationem insinuet Canon noster dicta esse: vel certè bis dicta sunt à Domino, scilicet, post singulas species; quod indicat Apostolus 1. ad Corinth. 11.

Ratio. Probatur Secundò, Ex ingenti illa cura, qua Ecclesia semper cauit, ne sacrificium relinquere imperfectum: vt patet 7. q. 1. Can. *Illud*, & Can. *Nihil*, ex duobus Concilijs Toletanis: idque Ecclesia pluris fecit, quam vt fumatur à ieiunis, aut confessione præmissa.

Probatur Tertiò, allata ratione: Quia essentia huius sacrificij, scilicet quatenus est representatiuum seu commemoratiuum sacrificij crucis, postulat vt Corpus & Sanguis seorsim sub diuersis

speciebus ponantur. Sicut enim sacrificium crucis consistit in reali effusione Sanguinis, eiusque à Corpore separatione; ita ratio huius sacrificij consistit in sacramentali effusione sanguinis & separatione; quæ fit dum consecrantur Corpus & Sanguis sub diuersis speciebus.

Sed contrà; Si hoc est iuris diuini: ergo Pontifex non potest in eo dispensare: quod videtur falsum. Nam Raphaël Volaterranus l. 7. Geographiæ cap. de Saxonibus, scribit ab Innocentio VIII. concessum Norwegis, vt sine vino sacrificarent, eò quòd ibi vino careant, & aliunde importatum ob asperitatem frigiditatis continuò acescat.

Respondeo, Admitto Pontificem non posse dispensare: cuius signum est, quòd vsque ad tempora Innocentij VIII. nullum extet vestigium huiusmodi dispensationis, vel vsus. Illud autem Volaterrani videtur valde vacillare: si enim hoc verum est, mirum certè est alios Auctores illius ætatis rem tam nouam silentio præterisse; neque extare aliqua signa huius dispensationis apud illam gentem, cum vix sint centum & quindecim anni. Et cur vsque ad illud tempus dilata dispensatio? Cur idem modò non ita fit, cum eadem causa duret? Adde, Volaterranum habere, Innocentium concessisse sine vino calicè consecrare; quod sine dubio falsum est: non enim ignorare poterat Innocentius alios liquores consecrari non posse.

Aduerte tamen; non esse improbabile, Pontificem posse dispensare, ob extremam aliquam necessitatem. Ita tenet Gabriel lect. 53. Adrianus qu. de ieiunio necessario ad summptionem Eucharistiæ pagina 76. vbi citat pro hac sententia Alexandrum Halensem in Compendio Theolog. lib. 6. Idem tenet Claudius à Sainctis, Repetitione 10. cap. 3. & quidam alij.

Pontifex non potest dispensare, vt sub vna tantum specie cohibetur.

Contrariū est probabile.

QVÆSTIO LXXXI.

De modo, quo Christus est usus hoc Sacramento.

In Quatuor Articulos diuisa.

ARTICVLVS I.

Vtrum Christus sumpserit Corpus suum & Sanguinem?

Respondetur Affirmatiuè. Est valde probabile, etsi nõ certum. Colligitur probabiliter ex Hieronymo q. 2. ad Hedibiam; Dominus IESVS Christus ipse conuua, & conuuium; ipse comedens, & qui comeditur. Chrysol. hom. 83. in Matth. *Vt nõ turbarentur Discipuli, prius Sanguinem suum bibit.* Hesichius in c. 8. *Leuit. Christus in caena prius Sanguinem accepit, deinde Discipulis dedit.* Idem docet Glossa in cap. 3. Ruth apud D. Tho. & cõmuniter Doctores, dist. 11. Ratio præcipua est; Quia Christus ibi sacrificauit: atqui sacrificans in primis debet participes esse sacrificij; vt colligitur ex cap. 6. & 7. Leuitici: vbi Sacerdotes prius iubentur fumere de sacrificijs, deinde populus. Vnde etiam Sacerdotes noui Testamenti debent necessariò fumere Eucharistiam in sa-

crificio. Deinde quia Christus debebat Apostolis dare exemplum sumendi, sicut & consecrandi: ergo &c.

ARTICVLVS II.

Vtrum Christus dederit Iudæ Corpus suum?

Respondetur Affirmatiuè. Notandum, Quosdam tenuisse contrarium. Sic Hilarius c. 30. in Matth. & Rupertus lib. 10. in Matth. sub finè: quæ sententia etiã habetur apud Clementè lib. 5. Constitutionum Apostolicarum c. 16. & defenditur à Turriano in Commentario illius loci.

Sed quod docet D. Thomas, est quasi certum. Probatur; Marci 14. vbi dicitur, *Et biberunt ex eo omnes: Iudam autè tunc interfuisse, patet ex c. 22. Lucae v. 20. vbi cum Dominus dixisset, Hic est calix nouum Testamentum in meo Sanguine, qui pro vobis effunditur: subditur, Veruntamen ecce manus tradentis me,*

Verius est Iudam etiã communcalle. Marci 14. Lucae 22.

N n n ij dentis me,

Cue Christus sumpserit Corpus suum & Sanguinem.